

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
T 020 301 04 21
E info@cie-ea.nl
I www.ceaweb.nl

Aan het bestuur van de SRA
T.a.v. De heer P.C.J. Dinkgreve RA
Postbus 335
3430 AH NIEUWEGEIN

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)	Doorkiesnummer
8 juni 2016	Uw brief d.d. 9-2-2016	JPL	-	+31203010421

Geachte heer Dinkgreve,

In uw brief van 9 februari jl. heeft u uw zorgen geuit over de urennorm voor assurancewerkzaamheden in de praktijkopleiding Assurance en heeft u CEA verzocht de urennorm te heroverwegen. U heeft uw bezwaren zelf ook publiek gemaakt. Zoals aangegeven in onze ontvangstbevestiging hebben wij uw bezwaren besproken in het bestuurlijk overleg met de Raad voor de Praktijkopleidingen (RPO) op 29 februari jl. Op 9 maart 2016 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen een delegatie van CEA en een delegatie vanuit uw organisatie. De uitkomsten van dit gesprek zijn besproken in de CEA-vergadering van 23 mei jl. Daaraan voorafgaand ontvingen wij een memo van de RPO, gedateerd 13 mei 2016, waarin zij een formele zienswijze geeft naar aanleiding van uw verzoek. In datzelfde memo heeft de RPO ons verzocht de invulling van de urennorm voor assurancewerkzaamheden in de praktijkopleiding Accountancy-MKB door middel van jaarrekeningcontroles te beperken tot maximaal 100 uur. In ons gesprek van gisteren hebben wij reeds mondeling ons standpunt ter zake uw verzoek teruggekoppeld. Met deze brief informeren wij u schriftelijk over de uitkomsten van de beraadslagingen door CEA met betrekking tot de omvang en invulling van de urennorm voor de praktijkopleidingen.

Handhaven urennorm voor praktijkopleiding Assurance

Wij hebben besloten de urennorm voor assurancewerkzaamheden in de praktijkopleiding Assurance te handhaven op 1.500 uur. Hieronder leggen wij uit waarom wij hiertoe hebben besloten.

Uw zorgen/bezwaren komen kortweg op het volgende neer. U vindt dat de huidige norm van 1.000 uur toereikend is (gebleken) voor accountants die werkzaam zijn in de assurancepraktijk en ziet daarom geen reden om de urennorm aan te passen. In het gesprek van 9 maart 2016 heeft u gevraagd naar onderzoek waaruit blijkt dat verhoging van de urennorm noodzakelijk dan wel gewenst is. Voorts stelt u dat verhoging van de urennorm gevolgen heeft voor de marktverhoudingen, omdat MKB-kantoren dan niet meer in staat zijn om accountants voor de oriëntatie Assurance op te leiden, waardoor dergelijke kantoren in de toekomst ook geen jaarrekeningcontroles meer kunnen uitvoeren. U heeft zich desgewenst bereid verklaard mee te werken aan onderzoek naar de (on)mogelijkheid van SRA-kantoren om te (kunnen) voldoen aan de urennorm van 1.500 uur voor Assurance.

Samengevat liggen de volgende overwegingen en argumenten ten grondslag aan de totstandkoming van de urennorm van 1.500 uur voor assurancewerkzaamheden voor de praktijkopleiding Assurance:

- a) Het nieuwe opleidingsmodel, dat nadrukkelijk kiest voor duidelijke profilering naar marktsegment, vormde het uitgangspunt voor de invulling van de nieuwe

eindtermen. Daarbij is een evenwicht gevonden tussen enerzijds een attractieve, studeerbare opleiding en anderzijds een gedegen en kwalitatief hoogwaardige opleiding. De complexiteit van het beroep in brede zin stelt hoge(re) eisen aan de vakspecifieke kennis, vaardigheden en gedrag van toekomstige accountants. Dit vertaalt zich in de nieuwe eindtermen van zowel de theorie-opleiding als de praktijkopleiding.

- b) Vanuit het wettelijk kader (EU Richtlijn doorvertaald naar de Wab) is voor alle opleidingsoriëntaties in het nieuwe opleidingsmodel gekeken naar een redelijke en wenselijke invulling van de urennorm voor de praktijkopleiding. Dat heeft geresulteerd in een norm van 3.000 uur voor de 3-jarige praktijkopleiding, waarvan 50% wordt ingevuld met verplicht voorgeschreven type werkzaamheden (waarbij nadere uitwerking door de RPO zal plaatsvinden).
- c) Het voorstel ad (b) werd breed gedragen door alle gremia die betrokken waren bij de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen, w.o. de Stuurgroep Herziening Eindtermen, vertegenwoordigers van de beroepspraktijk, vertegenwoordigers van de opleiders, de RPO, de klankbordgroep (waarin u vertegenwoordigd was) en CEA.
- d) Door differentiatie van opleidingseisen naar oriëntatie (afgestemd op de feitelijke beroepspraktijk) komen er voor trainees in de assurancepraktijk uiteindelijk ook meer uren beschikbaar.

Zoals aangegeven zijn uw bezwaren op 29 februari jl. besproken met de RPO, die een duidelijk standpunt heeft ingenomen en dat onlangs schriftelijk aan ons kenbaar heeft gemaakt. De RPO kan zich goed vinden in de (nieuwe) urennorm voor Assurance. De RPO ziet 500 uur aan assurancewerkzaamheden per jaar (elk jaar 10 weken aan controleopdrachten, ofwel 1,5 dag per week) als een minimum om voldoende ervaring op te doen voor Assurance. Zij noemt daarbij de volgende overwegingen/argumenten:

- de beschermde beroepstitel vraagt om een stevige basis en garandeert een minimumniveau van kwaliteit van een accountant die assurance verleent;
- de uitkomsten van de kwaliteitstoetsingen door de Raad voor Toezicht bij controle-opdrachten toont aan dat de kwaliteit bij de kleinere kantoren niet altijd voldoet. De (verhoging van de) urennorm voor Assurance draagt bij aan verbetering van de kwaliteit;
- kantoren dienen vooraf een weloverwogen keuze te maken of zij als opleidingsplaats kunnen functioneren en indien zij dat ambiëren, bij het ontbreken van (voldoende) assurance-opdrachten, oplossingen te zoeken bijvoorbeeld d.m.v. samenwerking. Kantoren dienen goed te definiëren welke werkzaamheden gecategoriseerd kunnen worden als controle- of adviesopdrachten. Wellicht worden de werkzaamheden niet als assurance naar de klant 'vermarkt', maar worden ze wel als zodanig uitgevoerd.

De RPO concludeert in haar memo aan CEA van 13 mei 2016 dat, tegen de achtergrond en het doel van verbetering van de kwaliteit van jaarrekeningcontroles, zij geen aanleiding ziet de norm van 1.500 uren naar beneden bij te stellen.

Uit het gesprek van 9 maart 2016 is ons helder geworden dat het probleem/risico dat u signaleert vooral het gevolg is van de keuze van (bepaalde) SRA-kantoren om in beginsel alle trainees de mogelijkheid te bieden binnen een kantoor op te leiden voor de oriëntatie Assurance, terwijl de omzetverhouding van SRA-kantoren gemiddeld bestaat uit 20% assurancewerkzaamheden en 80% advies-/samenstel-werkzaamheden. Het nieuwe opleidingsmodel is beter op de beroepspraktijk afgestemd en vraagt van zowel studenten/trainees als accountantskantoren een weloverwogen keuze ten aanzien van de te volgen opleidingsoriëntatie respectievelijk het gewenste opleidingsprofiel van (toekomstige) medewerkers. Bij de genoemde gemiddelde omzetverdeling van SRA-kantoren zou het logisch(er) zijn als ca. 80% van de trainees de opleiding Accountancy-MKB volgt, met een fors lagere norm voor assurancewerkzaamheden en ca. 20% van de trainees de opleiding Assurance, waarbij die trainees weer kunnen profiteren van het vrijkomen van assurance-uren, die voorheen

respectievelijk anders door andere trainees werden respectievelijk zouden moeten worden ingevuld.

Uit onderzoek naar de effecten van taakspecifieke ervaring op de kwaliteit van de accountantscontrole blijkt dat er een significant positief verband is tussen ervaring (gemeten in tijdseenheden) en de kwaliteit van de controle. Dit geldt in het algemeen maar in sterkere mate voor specifieke taken binnen de accountantscontrole. Ook uit de uitkomsten van het toezicht op accountantskantoren is bekend dat ervaring cruciaal is voor de kwaliteit van werkzaamheden. Verbetering van de auditkwaliteit, zo blijkt uit het toezicht, is hard nodig. Wij merken hierbij op dat verschillende accountantskantoren in de praktijk (ook) eisen stellen aan het aantal uren dat medewerkers jaarlijks aan controle/assurance-opdrachten moeten besteden ter waarborging van de auditkwaliteit. De ontwikkelingen in de afgelopen jaren laten zien dat accountantskantoren ook keuzes (moeten) maken of zij assurediensten willen respectievelijk kunnen leveren. Het nieuwe opleidingsmodel komt hieraan tegemoet, doordat het beter is afgestemd op de beroepspraktijk.

Ten overvloede merken wij nog op dat CEA een eventuele differentiatie in urennorm naar kantoor grootte niet uitlegbaar en derhalve ook niet wenselijk acht.

Alles afwegende, gegeven ook de uitgebreide onderzoeksliteratuur naar ervaringseffecten op de kwaliteit van de accountantscontrole, vinden wij nader onderzoek naar de (on)mogelijkheden van SRA-kantoren om te (kunnen) voldoen aan de nieuwe urennorm voor Assurance niet nodig.

Wij realiseren ons dat de nieuwe urennorm voor assurancewerkzaamheden in de praktijkopleiding Assurance om aanpassingen vraagt bij trainees en accountantskantoren. Voor bestaande trainees is reeds een ruimhartige overgangsregeling overeengekomen. Met u is gesproken over mogelijkheden om de implementatie van de nieuwe urennorm voor Assurance voor nieuwe trainees te faciliteren. Daarbij wordt gedacht aan:

- het verlengen van de praktijkopleiding van drie naar vier jaar onder gelijktijdige aanpassing van het minimum aantal uren assurancewerkzaamheden dat een trainee elk jaar moet realiseren, of
- het handhaven van de mogelijkheid om assurancewerkzaamheden in beperkte mate in te vullen door middel van simulatieopdrachten, of
- het hanteren van een ingroeiperiode van enkele jaren, zodat trainees die met de nieuwe praktijkopleiding starten niet bij aanvang al meteen aan de nieuwe urennorm hoeven te voldoen.

Wij zullen bovenstaande mogelijkheden om de implementatie van de urennorm te faciliteren zo spoedig mogelijk met de RPO bespreken. Wat CEA betreft komt de mogelijkheid van een ingroeiperiode pas in beeld wanneer een van de andere mogelijkheden niet gerealiseerd kan worden. Zoals bekend is CEA geen voorstander van het continueren van simulatieopdrachten, maar laat zij het initiatief aan de RPO. Mocht een ingroeiperiode aan de orde zijn dan zullen wij de exacte invulling daarvan bespreken met de RPO en met u afstemmen.

Heroverweging invulling urennorm praktijkopleiding Accountancy-MKB

De RPO heeft CEA verzocht de invulling van de assurancewerkzaamheden door middel van jaarrekeningcontroles in de praktijkopleiding Accountancy-MKB te maximeren (tot 100 uur), omdat deze opleiding niet gericht is op jaarrekeningcontroles, maar zich juist primair richt op overige assurancewerkzaamheden. Afgestudeerden van de opleiding Accountancy-MKB krijgen bij inschrijving in het accountantsregister immers niet de aantekening dat zij bevoegd zijn om wettelijke controles (van jaarrekeningen) te verrichten.

Hoewel CEA dit principe met u deelt, wil zij op dit punt toch enige souplesse betrachten. Hoewel het niet voor de hand ligt dat trainees in de oriëntatie Accountancy-MKB hun praktijkopleiding invullen door middel van jaarrekeningcontroles heeft CEA dit, op uitdrukkelijk verzoek van het beroepenveld,

niet willen uitsluiten. Een belangrijke overweging hierbij is dat jaarrekeningcontroles over het algemeen complexer zijn dan overige assurance-opdrachten en zodoende een goede leerschool vormen voor assurance in brede zin. Het aantal assurance-opdrachten dat een trainee tijdens zijn/haar praktijkopleiding dient uit te voeren, is en blijft echter tien. Dat zal in de praktijk betekenen dat trainees naast jaarrekeningcontroles toch ook enkele andere soorten assurance-opdrachten zullen (moeten) uitvoeren om de gewenste mate van variatie in typen en complexiteit van opdrachten te realiseren. Voor het alternatieve traject van 150 uur plus begeleidingsdagen, acht CEA het echter niet gewenst dat deze (ook) ingevuld kunnen worden met jaarrekeningcontroles. Op dit punt zullen de eindtermen dan ook aangepast worden.

Wij zullen deze brief ook publiceren op onze website (www.ceaweb.nl).

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
Namens de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding

J.P.M.J. Leerentveld RA RE
Secretaris

Cc. Raad voor de Praktijkopleidingen